

چراغ سو

مجموعه اشعار

محمد کاظم کاظم پور

گردآوری و تنظیم

فرشته کاظم پور



انتشارات امان سخن

سرشناسه	:	کاظم پور، محمد کاظم، ۱۳۲۶-
عنوان و نام پدیدآور	:	چراغ سو / مجموعه اشعار محمد کاظم کاظم پور گردآوری و تنظیم: فرشته کاظم پور
مشخصات نشر	:	تهران: رامان سخن، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	:	۲۵۱ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۴-۰۶-۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
موضوع	:	شعر فارسی -- قرن ۱۴
موضوع	:	Persian poetry -- 20th century
شناسه افزوده	:	کاظم پور، فرشته، ۱۳۵۱- گردآورنده
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۸ ج ۴ ۶ الف / PIR ۸۳۵۸
رده‌بندی دیویی	:	۶۲/۱۳۸
شماره کتابشناسی ملی	:	۷۱۴۱۱

نام کتاب: چراغ سو

مجموعه اشعار محمد کاظم کاظم پور

گردآوری و تنظیم: فرشته کاظم پور

صفحه آرا: سید علی حسینی

طراح جلد: سعید صحابی

تیراژ: ۵۰۰

قیمت: ۳۰۰/۰۰۰

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۸

ناشر: رامان سخن

چاپ: مهرگان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۴-۰۶-۸

ISBN: 978-622-6714-06-8

آدرس: تهران، خیابان انقلاب، پاساژ فروزنده، طبقه هم‌کف، شماره ۳۱۷

تلفن: ۰۹۳۶۵۹۵۶۰۶۸ - ۶۶۴۶۶۰۰۱

تمام حقوق این کتاب برای مؤلف محفوظ است.

فهرست اشعار

پیش گفتار..... ۷

بخش اول اشعار گیلکی

اشعار با مضامین اجتماعی.....	۱۵
لشت نشاء بازار.....	۲۰
ای گیلهمرد که کار سنگین کونی.....	۲۲
هنرمند یعنی که استادکار.....	۲۵
الهی که تی دیل بهاری بیه.....	۲۶
دل شادا به از ساز خوش آهنگ محبت.....	۲۷
یاد ایامی جوان بوم دل می شین بو شاد شاد.....	۲۸
حکایت مربی و اولیاء.....	۲۹
خاک اورشین خاکه خو سر فوکونه.....	۳۰
ای بنده نوانن بیرون از حد، تو تی پایه.....	۳۱
ایتا اجاره نشینم همیشه در آزار.....	۳۴
ای که ایسه گران فروشی تی کار.....	۳۵
یاده مر چه شب نشین قدیم.....	۳۸
برار جان ترک کن آ اعتیاده.....	۳۹
بمو آ فصل بهاره پوتار جه لانه بیرون.....	۴۱
بیه بیه که مر درد انتظار بوکوشته.....	۴۲
بیه که جلوه تی روی آفتاب نره.....	۴۴
چراغ کوره راه زندگانی.....	۴۶
گیلهمردم، گیلهمردی می کاره.....	۴۷
زندگانی مره عین شب بی مهتابه.....	

- ۴۸..... صنایع دستی گیلان.....
- ۴۹..... قُرس مَر که می دیل پر چه غصه و درده.....
- ۵۰..... گفته پیغمبره آ گب یقین.....
- ۵۲..... گیله مردم، می دست خاله خاله.....
- ۵۳..... چه می سر تا که تی سایه کم بو.....
- ۵۴..... یاد او روز که تو می آمره.....
- ۵۵..... مَر آخر غم هجران بوکوشته.....

اشعار مذهبی

- ۵۹..... الهی ثلاثکله طرفه این.....
- ۶۲..... ای شاه خراسان هر معن الضیفایی.....
- ۶۳..... در چنین روزی بنه دامن پاومه.....
- ۶۵..... ای نام تو کوثر و تو کوثر.....
- ۶۷..... بی خود نیه تی نام شه مردانه عرجا.....
- ۷۰..... بیه جهان تی وسی چشم انتظاره بیه.....
- ۷۱..... روز میلاد یگانه منجی خلق جهان.....
- ۷۲..... بیه که با تی آمون آزمانه سبزا به.....
- ۷۳..... برای زادروز ولادت امام پنجم.....
- ۷۴..... خوش به حال هر که با موسای کاظم همنشین.....
- ۷۵..... ماه رمضان.....
- ۷۶..... ماه مبارک بمو ای مسلمان.....
- ۷۷..... خداوندا تو ستار العیوبی.....
- ۷۸..... حجة الوداع.....
- ۸۳..... دنیای گیدی مزرعة الاخرة.....
- ۸۵..... خدایا منم بنده روسیا.....

نصیحت و پند

- ۸۹..... من که پا برنده گیله مردم.....
- ۹۱..... من ایتا پابرنده گیله مردم.....
- ۹۴..... چرخ دنیا چرخه با زور تی بازو کارگر.....

۹۷.....	نصیحت ایسه می تمام گیان
۹۹.....	چره آتویه خدایا آراه و رسم زمانه
۱۰۱.....	زمانه هیچ کی مر تا ابد وفا نکونه
۱۰۳.....	تا ذره نبی باد صبا آمران شا شون
۱۰۴.....	دل دوستی بس که بر میز ریاست ای رئیس

طبیعت

۱۰۹.....	نگرانی از صبح بر رویه ماهی
۱۱۵.....	وقتی که بنفش دینی روخانه کناره
۱۱۶.....	باد بهاری دمه وقتی که کو
۱۱۷.....	پیش بومد الان فصل برگ ریزان
۱۱۹.....	ارزش درختکاری و معرفی انواع رختان گیلان
۱۲۱.....	گیلان همیشه بهار
۱۲۴.....	فصل بهاره گیلان زیبای راست راستی
۱۲۵.....	انتظاری نکشه کس انتظاره چی دانه
۱۲۶.....	چله شو
۱۲۸.....	فصل تابستان گیلان
۱۳۰.....	گیلان جان دوست دارم تی جنگلانه
۱۳۱.....	نگاه بهاری دانیدی چیه

ترانه‌ها

۱۳۵.....	دام صیاد
۱۳۶.....	عروس فرنگ
۱۳۷.....	چه خوبه همش مهربانی
۱۳۸.....	می دیل و جان گورشه بو یار تی آتسه جفامره
۱۳۹.....	من ای دانه خشکه دارم، تک و تنها بیقرار

برای مشاهیر گیلان

۱۴۳.....	سلام بر مزار و خاک میرزا
۱۴۵.....	برای مرحوم فریدون پوررضا

شعر نو

روخانه کنار لوله مانده ۱۴۹.

طنز

کهنه شلیه دارمه با هر نسیمی لرزومه ۱۵۳.

آمی نزد کت همسایه میکانیل ۱۵۵.

ای سب یدم من در ایتا مهمانی ۱۶۰.

پهلوان رستم تو ی شت بیگیر ۱۶۴.

کارمند و کار ۱۶۵.

پند و اندرز مژه دختر به نه نه ۱۶۹.

مردم گیلان شما ایچی باید مراد گوش ۱۷۱.

بخش دیم

اشعار فارسی

اشعار مذهبی

آن شب که جهان شده متور ۱۷۷.

مولود کعبه پای نهاده بر این جهان ۱۷۹.

بود روز میلاد مولود کعبه ۱۸۱.

نخستین گل بوستان علی ۱۸۳.

روز تولد امام حسین (ع) ۱۸۵.

روز جانباز ۱۸۶.

خورد ضربت تا علی وقت نماز ۱۸۸.

شیعیان رخت عزا بر تن کنید ۱۹۰.

ما شیعه ایم و حضرت مهدی امام ما ۱۹۱.

جلوه روی تو را طالب دیدار شدم ۱۹۲.

- ای مظهر لطف و صفا و مهربانی ۱۹۳
 از ازل از بهر ما یزدان پاک ۱۹۶
 آزاده سرفراز ۱۹۷

اشعار با مضامین اجتماعی

- طفلی گرفت آردن بابای خویش را ۲۰۱
 امرهم شورا که در قرآن بود ۲۰۳
 اولیاء و مربیان ۲۰۵
 ای غوطه‌ور در بحر دانش ۲۰۶
 بسی بلند بود پایه و مقام مدام ۲۰۸
 از دوستی هر آنچه بگویم سخن کم است ۲۰۹
 خدا پاکیزگی را دوست دارد ۲۱۱
 روز جهانی عصای سفید ۲۱۲
 سلام ای ارتشی ای افتخار کشور ایران ۲۱۳
 در فراق پدر ۲۱۴
 غم مخور ۲۱۵
 هر کسی هر روز کارش ورزش است ۲۱۶
 وجدان کاری ۲۱۷
 من از بهزیستی دارم حکایت ۲۱۹
 معلم بازنشسته ۲۲۰
 ای که در هر مقامی و پستی ۲۲۲
 اینجاست مهد علم و دانش ۲۲۳

شعر نو

- سلام ای آنکه روز و شب به فکر جنگ و پیکاری ۲۲۹
 نامه‌ای از جبهه ۲۳۱

اشعار کودکانه

- ۲۳۷..... باشد بهشت زیبا در زیر پای مادر
- ۲۳۹..... بدیدم آیه‌ای ز آیات قرآن
- ۲۴۱..... به نام حق به نام پاک یزدان
- ۲۴۲..... جمع شوید بچه‌ها
- ۲۴۳..... جمع گشتیم در این پاک مکان
- ۲۴۶..... کودکان شنوید بند مرا
- ۲۴۷..... گل من قشنگ عجب باصفاست
- ۲۴۹..... ما بچه‌های مهدکودک
- ۲۵۰..... من کودکی پابیزه و نیزم
- ۲۵۱..... وقت صرف غذاست

www.ketabonline.ir

پیش‌گفتار

چراغ‌سو، مجموعه اشعار فراهم آمده در طول بیش از نیم قرن شاعری شاعر ماست. در این مجال که فراهم شده، من «شاعر و اشعار ایشان» را به اختصار معرفی می‌کنم و پیش از همه اینها مفتخرم که بگویم سراینده این اشعار و صاحب این اثر که پیش روی شماست، استاد محمدکاظم کاظم‌پور، پدر بزرگوار بنده هستند.

کتاب پیش روی شما، حاصل یک عمر کوشش و ممارست شاعر است. ایشان قریحه خدادادی و ذوقی سلطه‌مند در شعر دارد و در حوزه‌های مختلف، شعر سروده است. تسلط ایشان به اوزان و بحر عروضی، قافیه و ردیف و اشراف و تسلط ایشان به انواع شعر اعم از دوبیتی، رباعی، غزل، مثنوی، قصیده، مسمط، مستزاد و ترجیع‌بند، سبب شده تا در اوزان و قالب‌های مختلف شعری، شعر بسراید. ایشان تخلص «گلشن» را برای خود برگزید و گاه بدین تخلص اشعار را پایان داده است.

اشعار از دامنه وسیع اطلاعات شاعر حکایت دارد. بعضی از اشعار که بیانگر نگرانی شاعر درباره خطرات و آسیب‌های زیست‌محیطی است مربوط به دهه‌های پنجاه و شصت است، دورانی که چنین دغدغه‌ای در خاطر مسئولان استانی نبوده است. نگرانی از صید بی‌رویه ماهی و از بین رفتن ماهیان خاویاری، نگرانی از آلودگی آب شرب، نگرانی شاعر برای خاک و طبیعت و جنگل و از دست رفتن انواع گونه‌های درختان و... تمام اینها نشان می‌دهد که شاعر دغدغه‌هایش بیشتر از یک فرد در زندگی روزمره است.

در حوزه مشکلات اجتماعی، شاعر از تبعیض‌ها و شکاف‌های طبقاتی، از فقر و تنگدستی در معاش کارگران، و معضلات اجتماعی مانند اعتیاد گله می‌کند.

در مقطع جنگ تحمیلی، اشعار رنگ و بوی حماسی دارد و به مناسبت، در مقام هم‌دردی با خانواده شهدا، تألم روحی شاعر را نشان می‌دهد. اینها همه مربوط به حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی کتاب است.

به لحاظ محتوای ادبی، شاعر در این کتاب نشان داده که به واژه‌های گیلکی که این سال‌ها متداول نیست، بسیار مسلط است و خواننده گیلکی که همچو من، بسیاری از این واژه‌ها برای او نامأنوس است درخواهد یافت که متأسفانه -مانند بسیاری از لهجه‌ها و گویش‌های قومی- گیلکی هم از این آفات دور نبوده و بسیاری از لغات و اصطلاحاتش رو به فراموشی است.

هنگام ویرایش این کتاب، بخش اشعار گیلکی آن، با بسیاری اسامی و کلمات و اصطلاحات آشنا شدم که پیش از این هرگز نشنیده بودم.

در شعری که ایشان نگرانی خود را از مسائلی رویه ماهی ابراز می‌کنند نام انواع ماهیان را به گیلکی ذکر می‌کنند. در شعری که درباره اهمیت درختکاری است نام انواع درختان را با ذکر اوصاف هر درخت به شعر پی آورند. در شعری که درباره بازارهای محلی گیلان است سوغاتی‌های شهرهای مختلف استان و مراکز گردشگری هر شهر را ذکر می‌کنند و...

ما در این کتاب در حد توان، اشعار را تقسیم‌بندی کردیم. ابتدا اشعار را در دو بخش گیلکی و فارسی دسته‌بندی کردیم و سپس در هر بخش اشعار مذهبی، اجتماعی، نصیحت و پند، طنز، شعر نو، اشعار مربوط به طبیعت گیلان و اشعار کودکان را جدا کردیم تا امکان دستیابی خواننده به حوزه اشعار مورد علاقه‌اش سهل‌الوصول گردد. در پاره‌ای موارد تقدم و تأخر اشعار را الفبایی قرار دادیم.

همه اینها برای آن است که خواننده برای پیدا کردن اشعار دلخواه خود سرگردان نشود. فهرست کتاب هم بر همین مبنا تنظیم شده که کار را بر خواننده آسان‌تر کند.

پدرم، استاد محمد کاظم کاظم پور در شمار علاقمندترین‌ها به زبان گیلکی و البته شاعری است. از مطالعه اشعار ایشان هم می‌توان فهمید که سرودن این اشعار، حاصل سال‌ها مطالعه و تجربه و صرف وقت و توان بوده است. ایشان سال‌هاست همکار افتخاری برنامه رادیویی «فرهنگ مردم» است، برنامه‌ای که به طور تخصصی به فرهنگ عامه در ایوان اختصاص دارد. در سه دهه گذشته بسیاری از اشعار ایشان از برنامه‌های مردمی صدای گیلان پخش شده و بسیاری از مردم گیلان پدرم را از اشعارش می‌شناسند. در بسیاری از کتاب‌ها که به معرفی رجال گیلان اختصاص دارد ایشان را جزو مفاخر گیلان ذکر کرده‌اند که به‌راستی هم اینچنین است. پدرم به‌حق جزو مفاخر نیلان ما است.

لشت‌نشاء ما خطه‌ای زرخیز است. مرحوم آیدین حسین لیجایی، مرحوم سید جلال فاطمی، مرحوم فریدون پوررضا، مرحوم سید علی اسماعیل‌زاده معروف به زیباکناری، مرحوم نورالدین دعایی و محققان و شاعران نامدار - حسن هوشنگ عباسی مؤلف کتاب *لشت‌نشاء سرزمین عادل‌شاه* و صاحب آثار عامه دیگر؛ دکتر بهرام علی‌زاده، مدرس موسیقی؛ علی به‌کیش، استاد مسلط به شاهنامه‌خوانی؛ فرامرز دعایی، خواننده فولکور و برادران‌شان فرزاد، محمد و کیومرث دعایی؛ حاج فریدون حق‌بین، دوست دیرین پدرم و شاعر عزیز ما، رستم علی حیدرزاده، مؤلف کتاب *گفشه در گذر زمان*؛ اصغر حیدری، علی معصومی، نقاش توانا و کورش اسدالله‌پور مؤلف کتاب *دو جلدی فرهنگ گیلکان* و صاحب آثار علمی دیگر، از مفاخر این خطه‌اند.

همین جا باید یادی کنم از استاد فریدون پوررضا که بارها از پدرم شنیدم حق بزرگی به گردن ایشان دارد. مرحوم پوررضا معلم کلاس اول ابتدایی پدرم بوده و او بوده که ذوق پدرم را کشف کرده و کمک کرده تا پدرم در کنار کار در بانک صادرات شاعری را ادامه دهد. این ارتباط تا زمان فوت مرحوم پوررضا در سال ۱۳۹۱ ادامه داشت. ایشان چندین بار از پدرم خواستند که ترانه‌هایی بسراید و با حسن و اعتماد، آن ترانه‌ها را خواندند.

در پایان دو نکته را متذکر می‌شوم. اول اینکه، این کتاب می‌تواند برای هر خواننده‌ای علاقمند به زبان زیبا و من می‌گویم «زبان کیمیا» ی گیلکی مفید باشد. امیدوارم خواندن این مجموعه اشعار برای دانشجویان و پژوهشگران گیلک، آغازی باشد برای تألیف آثار به زبان گیلکی و کوشش در احیای آن. و دوم، تمام مسئولیت این اثر متوجه گردآورنده و انتشار آن است و هرگونه نقصی در ویرایش این کتاب متوجه اینجانب است.

کلام آخر: بی‌تردید ام‌المصائب مصیبت وفات مادر است. این کتاب را تقدیم می‌کنم به روح مادر مهربانم، بانوی کریمه، خاتمه، ملک‌نژاد. او که در تمام سال‌های حیات، بی‌هیچ توقعی، جور زندگی را مردانه به دوش کشید تا ما به ثمر بنشینیم و پدرم در آرامش و با فراغ بال شاعری کند. مستحق این خوانندگان این اثر، صلوات و فاتحه‌ای به مادرم هدیه کنند. به امید آنکه روح پاک او با اولیاءالله محشور و مجالس، و منتعم به نعمت‌های پروردگار در آرامش ابدی باشد و پدر عزیزم، استاد محمدکاظم کاظم‌پور در پناه مهربانی‌های بی‌بدیل حضرت حق، عمری دراز و روزگاری خوش داشته باشد.

والحمدلله اولاً و آخراً

فرشته کاظم‌پور